

Spotřebu veterinárních antibiotik se daří v ČR dlouhodobě snižovat, je nižší než průměr EU

21.11.2023 - | Státní veterinární správa ČR

V probíhajícím týdnu si zainteresované organizace z oblasti humánní a veterinární medicíny po celém světě, včetně Státní veterinární správy (SVS), připomínají Světový týden antimikrobiální osvěty vyhlášený Světovou zdravotnickou organizací (WHO).

Jeho cílem je upozornit na důležitost zodpovědného používání antibiotik. Pokud jde o veterinární oblast, je jistě pozitivní zprávou, že se spotřeba antibiotik v tuzemských chovech hospodářských zvířat dlouhodobě snižuje a je nižší, než činí průměr Evropské unie.

Ze statistik Ústavu pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv (ÚSKVBL) vyplývá, že mezi roky 2008 a 2022 klesla celková spotřeba veterinárních léčiv u zvířat v ČR takřka o dvě třetiny z 95,5 tuny na 35,7 tuny. V rámci srovnání evropských zemí zaujímá Česká republika se svými 50 mg/PCU[i] místo hluboko pod průměrem spotřeb veterínárních antibiotik Evropy (84,4 mg/PCU). Česká republika tak již v roce 2021 splňovala evropský cíl pro rok 2030, který je stanoven na průměr 59,2 mg/PCU. Zásadní podíl na tomto pozitivním vývoji má proaktivní přístup chovatelů, veterinárních lékařů i státních institucí v této oblasti a dlouhodobá osvěta.

Rizikem plynoucím z nadměrného podávání antibiotik v chovech je jak možný přenos rezistentních bakterií mezi jednotlivými zvířaty, tak „přenos rezistencí“ mezi jednotlivými mikroorganismy. Potenciální riziko představují také případné zbytky antibiotik v živočišných produktech a životním prostředí.

„SVS proto dlouhodobě maximálně podporuje osvětu v této oblasti. V rámci svého dozoru kontroluje užívání antibiotik v chovech i výskyt jejich nadlimitních množství v potravinách živočišného původu,“ uvedl ústřední ředitel SVS Zbyněk Semerád. „Celý systém směřuje k tomu, aby byla veterinární léčiva používána odpovědně a pouze v odůvodněných případech,“ dodal. Semerád.

V loňském roce bylo v rámci plánovaných kontrol reziduí a kontaminantů (tzv. cizorodých látek) vyšetřeno celkem 1785 vzorků na rezidua antibiotik. U velkých hospodářských zvířat byly odebírány z každého vyšetřovaného kusu vždy vzorky svalů, jater a ledvin na stanovení zbytků antibiotik. U drůbeže a králíků byly vyšetřovány vzorky svaloviny a jater. Vyšetřovány byly také vzorky ryb, mléka, vajec a medu. Překročení maximálního limitu reziduí antibiotik bylo zjištěno ve dvou případech. Jednalo se o jednu prasnici (benzylpenicilin) a o dihydrostreptomycin a benzylpenicilin u telete. Tato zjištění většinou svědčí o nedodržení ochranné lhůty po poslední aplikaci léčivého přípravku, o jeho použití nesprávným způsobem nebo o nedostatečném prodloužení ochranné lhůty po jeho aplikaci. V žádném případě nebylo zjištěno překročení maximálního limitu reziduí v tkáních hospodářských zvířat u hromadně podávaných léků cestou medikovaného krmiva nebo vody k napájení.

Další, řádově stovky vzorků, jsou vyšetřovány na jatkách při každém podezření na nedodržení ochranné lhůty nebo informace o předchozí léčbě zvířat. Vzorky potravin živočišného původu jsou odebírány a vyšetřovány také při kontrolách zásilek v místě určení ze zahraničí. Ve všech případech

zjištění nevyhovujícího nálezu jsou nařízena opatření k zabránění uvádění kontaminované potravinu ke spotřebiteli, nebo jsou zpřísněna kritéria dozoru na hospodářství s cílem zabránit většinou nesprávnému použití léčiva nebo nedodržení ochranné lhůty.

Obecně lze situaci v četnosti zjištění nevyhovujících (nadlimitních) koncentrací antibiotik ve tkáních potravinových zvířat hodnotit jako příznivou. Přesto je nutné se zaměřit na kontrolu uvážlivého a přísně indikovaného použití antimikrobik.

Antibiotika se v chovech hospodářských zvířat používají v medicínsky odůvodněných indikacích s cílem zachování dobrého zdravotního stavu a užitkovosti a jejich odpovědné používání přináší řadu pozitiv. Minimalizují například četnost, závažnost a zdravotní dopady výskytu infekčních onemocnění zvířat a s tím spojené nepříznivé ekonomické dopady. Protože používání antibiotik přináší také řadu rizik, je v celé Evropské unii od roku 2006 zakázáno používat antibiotika coby stimulanty růstu a produkce u potravinových zvířat. Od letošního roku také vstoupilo v platnost Evropské nařízení vyhražující seznam antimikrobiálních látek, které se nesmí ve veterinární medicíně používat ani registrovat a jsou určeny pouze jako záloha pro humánní medicínu.

[i] PCU = Z angličtiny (Population correction unit) neboli jednotka pro korekci na velikost populace zvířat a její hmotnost.

<https://www.svscr.cz/spotrebu-veterinarnich-antibiotik-se-dari-v-cr-dlouhodobě-snížovat-je-níže-průměr-eu>